

Haapsalu Põhikooli hoolekogu/ vanematekogu koosoleku protokoll

19. 04. 2023

Lihula mnt 12, Haapsalu

Algus 18.00, lõpp 19.35

Koosoleku juhataja: Mari-Liis Parbus

Protokolli koostaja: Mariliis Olenko

Koosolekust osavõtjad: Mari- Liis Parbus, Jane Möll, Kristel Borman, Liisa- Mari Laasik, Kalle Lõuna, Krista Hein, Irma- Liisu Eberle, Ketlin Eerik (asendab ka Kätlin Krooni, 1.B), Riina Kaljula, Jaanus Müür, Kerlin Ledis, Margit Kirs, Liina Viiret, Liis Sahk, Kädy Silde (asendab Elen Oosimit), Janne Sild, Kairi Kliss, Veiko Tammissaar, Kadi Saviir, Liis Seisonen, Triinu Juurik, Dea Steinberg, Kaja Talving, Irene Väli, Mariliis Olenko

Päevakord:

1. Ülevaade Haapsalu koolinoorte narkootikumide tarbimise hetkeolukorrast- Vello Vichterpal.
Arutelu võimalikest ennetusmeetmetest koolis ja kodus.
2. Slackline madalseiklusraja projekti hetkeseis ja edasine ajaraam. Anne Mahoni.
3. HPK kevadlaat. Kas see võiks olla üks võimalus, et koguda raha Slackline- projekti lõpuleviimiseks?
4. Kohapeal tekkinud küsimuste arutelud.

1.Ülevaade Haapsalu koolinoorte narkootikumide tarbimise hetkeolukorrast- Vello Vichterpal.

Arutelu võimalikest ennetusmeetmetest koolis ja kodus.

Ülevaate andis Haapsalu piirkonnapolitseinik Vello Vichterpal.

Narkootikumide levik laste seas on sel aastal jälle kasvanud. Praegu juba 9 juhtumit. Eelmisel aastal kokku 10. Aasta 2021 oli niisamuti tõusuaeg. Siis õnnestus aga diilerid tabada, misjärel tekkis langus. Täna on tekkinud jälle uued diilerid. Põhiline on kanep. Lisaks kokaiin, amfetamiin. Allikad leitakse hästi üles. Kuigi karistused on ranged, hangeldatakse ikka. Üledoose on ka Läänemaal. Selleks, et võidelda ning ennetada peavad toimima kodune järelevalve (märgata, kui näiteks vaba raha on tekkinud sõbral, iseäralik lapse käitumine); peab olema teadmine, mis toimub lastel taskutes (uurida ja hoida silma peal) . Alla 18- aastane ei tohi e- sigaretti ega muud säärast omada. See tuleb käest ära võtta. Sest e-sigaretil toimub üleminek kanepile ja nii need asjad edasi arenevad... Räägitakse kanepi raviomadustest ja looduslikkusest, aga ei räägita kõrvaltoimetest. Kellel kalduvus psüühilistele häiretele, siis kanep toob need eriti esile.

M-L Parbus: “ Kuidas vahele jäämine toimub? Kuidas tuvastatakse?”

V. Vichterpal vastas sellele, et näiteks saab politsei väljakutse, et noored lärmavad. Kohale minnes kontrollib patrull alkoholijoovet (test), hindab pupille (vajadusel narkotest- uriinist, süljest). Mõnikord laekub politseile info, et keegi tarvitab. Mõnikord koolidest infokillud, et keegi on kummalise käitumisega, mis viitab, et laps oleks justkui midagi tarvitanud. Aga ka lapsevanemad helistavad 112, kui kahtlustavad, et midagi on valesti. Lisaks jagas V.Vichterpal teadmist, et testid on kättesaadavad ka apteegist, et kahtluse korral oleks võimalik test lapsel ka kodus lasta teha.

Saime teada, et 2019.a alustati Läänemaal 400 vääртеomenetlust. Peale seda, kui riik seadust muutis,

et alaealisi tuleb mõjutada teisiti, kui menetlusega, vähenes väärteomenetluste arv poole võrra.

I-L Eberle: “ Kas HPK- s on tuvastatud narkojoovet?”

V. Vichterpal ütles, et joobes olekut ei mäleta.

M-L Parbus:” Mis vanuses on diilerid”

V. Vichterpal lausus, et on täisealisi, on kutsekooliealisi. Tihti on narkootikumide proovimine/ tarvitamine seotud lapse või noore sõpruskonnaga. Kuuluvustunne on oluline, ei osata “ei” öelda, kui sõbrad proovivad. Ohtlikud on kooli- või keskkonnavahetused, võib sattuda “valesse” seltskonda.

M. Olenko: “ Kust pärineb algallikas?”

V. Vichterpal tõdes, et omasugused tõmbavad sarnaste poole.

M-L Parbus: “Haapsalus on liikvel nõ linnalegend, et HPK- st saab “ kõiki aineid” osta? Kes on need diilerid, kas nad on teada?”

V. Vichterpal selgitas, et infot koguneb. Tõendada, et keegi midagi müüb, nõuab palju ressursi ja mahtu. Ka riik hakkab raha narkoennetusse lähitulevikus rohkem suunama. Iga info on oluline, mida politseile jagada, et tõhusamalt võidelda narkootikumide leviku vastu ja mõni diiler jälle väheneks. Tegelikult ei saa öelda, et astud HPK uksest sisse ja küsid, mida iganes soovid ja saad.

J. Müür: “ Kas Haapsalus narkokoerad preventsiooni eesmärgil käivad koolides?”

V. Vichterpal andis teada, et sellist lähenemist maailma teiste riikide näitel enam ei tehta. On leitud, et selline tegevus on ahistav (allergia, hirm koerte ees, stress). Küll aga, kui häirekeskusele on konkreetne kõne konkreetse juhtumi kohta, tullakse vajadusel kohale ka koeraga. Ka on leitud, et ennetusega tegeleb TAI (Tervise Arengu Instituut) ja koolid, mitte politsei.

L. Viiret: “ Kuidas teha nii, et laps saab aru, et see tegevus ei ole hea? Milliseid materjale kasutada?”

V. Vichterpal viitas vastuses taas TAI kodulehele ja internetis leiduvale materjalile, mida iseseisvalt lapsevanemana kodus uurida.

I- L Eberle: “Lapse vanem ei pruugi olla kõige autoriteetsem.”

M-L Parbus: “ Oleme Anne Mahoni ja Mariliis Olenkoga varasemalt arutanud, et võiks kooli kutsuda kellegi noortega vestlema. Kellegi, kes on noorte hulgas nõ pop, aga kellel on rääkida enda kurvad või rängad kogemused seoses narkootikumide tarvitamisega. Kui kellelgi on ideid, kes selline persoon võiks olla, palun näiteks mulle kirjutada. Samuti otsime mõnda dokumentaalfilmi antud teemal, kaasaks mõne tugeva professionaali, kes hiljem saaks noortega teemat arutada, lahti mõtestada.”

J. Müür: “ Mõjuks, kui tuleks keegi, kes on nii öelda põhjas ära käinud.”

V. Vichterpal:” Mõnele võib see hoopis vastupidi mõjuda, et tekitab hoopis huvi.“

M-L Parbus:”Huvi on paljudel, seega ennetamise seisukohast on väga oluline noorte teadlikkust tõsta narkootikumide negatiivsest mõjust.”

T. Juurik:” Mis on hinnatase, et taskurahast osta? Mis on levinumad?”

V. Vichterpal: “ Üks kanepi doos maksab 20 eurot. On neid, kellele see probleemi ei tekita. Ei tekita probleemi ka sõpradega jagada. Liikumas on korgijook, mille tarvitamise jääknähte järgmisel päeval on leida keeruline. Veel amfetamiin pulbrilisel kujul.“

T. Juurik: “ Kas korgijoogil on maitse? Lõhn? “

V. Vichterpal: “ Korgijook on veest paksem, peaaegu maitsetu, võib olla kerge keemia lõhnaga.”

J. Möll: “ Kas korgijook on alaealistele kättesaadav?”

V.Vichterpal: “ Haapsalus väga vähesel määral. Õnneks.”

M-L. Parbus: “ Milline võiks olla kodune ennetus?”

V.Vichterpal: “ Tark lähenemine. Aga kus tarkus peitub? Narko teemaga on keeruline, sest keemikud on kogu aeg tegutsemas. Võitlus on igapäevane ja pikaajaline. “

M-L. Parbus: “ Kuidas peaks õpetaja toimima, kui ta kahtlustab narkojoovet?”

V.Vichterpal: “ Palju on lapsi, kes tarvitavad retseptiravimeid, mis tekitavad samuti joobele sarnaseid tunnuseid.”

M-L Parbus:” Kas on olnud selliseid juhuseid?”

V.Vichterpal:” Jah, on küll.”

J. Möll:” Mida tehakse alaealisega, kes narkojoobes?”

V. Vichterpal:” Antakse üle lapsevanemale. Üldjuhul, kui tausta ei ole ja narko esimest korda, siis projekt “ Selge tulevik”. Vabatahtlik. Siis üks kord kuus politseis proovi andmine poole aasta jooksul ette teatamata suvalisel kuupäeval. Kui kohustust ei täida, siis rahatrahv.”

D. Steinberg:” Aga rahatrahv läheb ju lapsevanemale!”

V. Vichterpal: “ Lapsevanem võib maksta, aga ei pea. Aga kui kohtutäituri juures summa kasvama hakkab, siis tekib mõte, et oleks võibolla ikka võinud maksta. Kui on tekitatud varaline kahju, saab selle lapsevanemalt välja nõuda. Viimastel aastatel on lugusid ka kohtusse saadetud, kus võetakse arvesse kogu eelnevat infot, mis meetmeid on lapse puhul kasutatud, ka KOV (kohalik omavalitsus) poolt. Kõige rangema meetmena saab määrata erikooli. Lisaks projekt” Taastava õiguse menetlus”. Senine praktika on näidanud selle head mõju.”

Direktor Anne Mahoni kinnitas: “ Haapsalu Põhikoolis ühtegi avalikku müügipunkti ei ole!”

Ka andis direktor edasi omapoolse nõuande, et parim kasvataja on eeskuju. Et armastage. Et hoolige. Et rääkige lastega. Et kehtestage reeglid. Et usaldage, aga kontrollige. Et teadke, kus teie laps on.

A.Mahoni jätkas, et erinevatel aegadel on erinevad asjad populaarsed. Täna on kõige populaarsem e-sigaret. Ja sellega on probleem! Kui koolis tarvitamist või jagamist nähekse, võetakse rajalt maha. Direktor tõi välja, et e-sigareti häda on selles, et lõhn on hea, keeruline tuvastada, kas parfüüm või e-sigareti lõhn. Kinnipidaja peab suutma tõestada. Kui laps jääb vahele, siis peab lapsega rääkima ja mõtlema, kas peab tegema midagi tõsisemat. A.Mahoni rääkis, et kui vahele jäädakse üks kord, siis koolimajas enam üldjuhul ei jääda. Koolist väljapool on aga ainuke võimalus avastamisel kutsuda politsei, muud õigust ei ole.

T. Juurik: “ Mis vanuses lastest-noortest narkootikumide ja e-sigaretide kasutamise probleem meil koolis hakkab?”

A.Mahoni:” Eelkõige põhikooli 3. kooliaste. Võib juhtuda ka 5. või 6. klassis. See sõltub hästi paljudest asjaoludest. Huuletubakat on vähemaks jäänud.”

L. Viiret: “ Millega põhjendatakse?”

A.Mahoni:” Puudub filosoofia.”

V.Tammissaar: “ Lapsed arvavad, et vanemad on rumalad ja ei saa millestki aru. Täiskasvanud peaks esmalt aru saama, milliseid kanaleid nende laps internetis kasutab või mida ta üldse nutiseadmetes teevad. Vanemad peaks ennast harima sel teemal.”

A.Mahoni: “Kindlasti mingitel hetkedel võib lapsele tunduda, et vanem on küündimatu ja rumal. Ma siiski usun, et enamjaolt see nii ei ole.”

M-L Parbus:” Olen nõus sellega, et vanemad võiksid enam huvi tunda või osata aru saada, mida ja millistes internetiavarustes laps teeb. Lisaks sellele, et oma lapsest hoolida, teda armastada, märgata, võiks tähele panna ka oma laste sõpru, kellega ta lävib. Ehk mõni sõber vajab abi ja otsib oma probleemide lahendamisel lohutust narkootikumidest. Täiskasvanu ei tohiks ükskõikseks jääda, isegi kui see ei ole tema laps.”

M-L Parbus: “ Oluline, et koosoleku info jõuaks kõikide klassideni ja lastevanemateni. Et oleks arusaam, et narkootikumide ja e-sigarettide ennetusteema on äärmiselt oluline!”

Olulise info ja probleemiga tegelemise juhtnööre leiate:

<https://peaasi.ee/soltuvuste-ja-soltuvushairete-abi/>

<https://tai.ee/et/tervis-ja-heaolu/narkootikumide-tarvitamise-ennetamine>

<https://www.terviseinfo.ee/et/valdkonnad/narkomaania/narkomaania-ennetamine>

Protokollile on lisatud ka kaks pdf-formaadis lektüüri antud teemal.

2. Slackline madalseiklusraja projekti hetkeseis ja edasine ajaraam.

A.Mahoni: “ Pool seikluspargist on valmis. Selle maksumus oli natuke alla 10 000 euro, millest annetustena $\frac{1}{3}$ ja kooli raha $\frac{2}{3}$. Teise poole jaoks raha puudub. Kui sel aastal toimub lõpuni ehitamine, siis jääb hind samaks, kui aga uuel aastal, siis tõenäoliselt on lõplik maksumus suurem. Väikseim annetussumma on olnud 3 eurot ja suurim 500 eurot. Enamuse on annetanud vilistlased, kooliskäivate laste vanemate osakaal on hetkel väiksem.”

3. HPK kevadlaat. Kas see võiks olla üks võimalus, et koguda raha Slackline- projekti lõpuleviimiseks?

M-L Parbus rääkis, et idee lastelt endilt ja et on kahju, et laatasid ei ole, sest need olid laste meelest toredad üritused.

A.Mahoni pakkus laada toimumise kuupäevaks 16. maid.

Kellaaeg ei lepitud veel kokku, aga ilmselt toimub ettevõtmine ajavahemikul 16.00- 18.00.

Eesmärgiks luua kogu koolipere kaasav tore sündmus, tutvustada ka linnarahvale meie ägedat kooli ja boonuseks oleks koguda raha seikluspargi jaoks.

J. Sild:” Kas laada asemel ei võiks olla näiteks heategevuskontsert?”

A.Mahoni:” Eesmärgiks koos tegemine. Raha on kõrvalprodukt.”

4. Kohapeal tekkinud küsimuste arutelud.

I-L Eberle:” Miks ei toimu kõigi kooliastmete ühiseid aktuseid, et kõik tunneksid ennast kaasava hariduse raames ühtse koolipere osana?”

Direktor selgitas, et aktused toimuvad ja et ainus, mis ära jäänud, on 24. veebruari aktus.

I- L Eberle kindlaks sooviks oli, et kogu koolipere kaasavad aktused tuleb tagasi tuua ja eriti EV aastapäeva oma.

A.Mahoni loetles, et 1. septembril alustame kõigiga koos, kus 9. klass toob 1-sed klassid sisse; 24. veebruaril virtuaalne aktus kõigile ühel ajal; vahepeal lõpuklasside viimane kell; kooliaasta lõpetamine 1.-8. klassidele.

M-L Parbus: “Erinevad kooliastmed on kaasatud koolis korraldavate sündmuste raames. Vanemad klassid korraldavad näiteks noortematele teemaüritusi või on tegevuses noorematega seoses loovtööde loomisel. Sellest õppeaastast on mul küll silma jäänud, et erinevad kooliastmed suhtlevad omavahel palju rohkem, kui varasematel aastatel. Kiitus kindlasti selle eest ka kooli huvijuhile Hele Lepikule.”

OTSUSTATI:

1.Haapsalu Põhikooli laat toimub 16.mai. Kevadlaat on avatud ka linnarahvale.

2.Seikluspargi idee lõpetamiseks esitada see ettepanekuna ka Haapsalu linna 2023.a kaasavasse eelarvesse.